

Sygn. akt *IV U 305/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2019 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Saj

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **J. M.**

przy udziale **P. P. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą P. – B. P. P. (1) we W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

z dnia 19.04.2018 r. znak: (...)

**zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 19.04.2018r.,
znak: (...) w ten sposób, że stwierdza iż J. M. jako pracownik u płatnika składek P. – B. P. P. (1)
podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu
od dnia 1 października 2017r.**

Sygn. akt IV U 305/19

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 19 czerwca 2019 r.

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wskazując na przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r., art. 58 § 1 i 2 kodeks cywilny w zw. z art. 300 kp stwierdził, że J. M. nie podlega jako pracownik u płatnika składek P. P. (2) P. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 października 2017 r.

W uzasadnieniu powyższego Zakład wskazał, że w posiadanej bazie danych J. M. figuruje jako osoba zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika P. P. (2) P. od 1.10.2017r.

Dalej Zakład wskazał, iż kwota zasiłku chorobowego jaki otrzymałaby J. M. jest nieadekwatnie wysoka w stosunku do wysokości opłaconych składek na ubezpieczenie chorobowe za ww. ubezpieczoną.

Od 1.10.2017r. do 30.11.2017r. tj. od dnia kiedy zainteresowana stała się niezdolna do pracy, kwota składek na ubezpieczenie chorobowe wyniosła 147,00zł. Przy podstawie wymiaru składek wynoszącej 3.000,00zł J. M. za okres od 3.02. (...) do 24.04.2018r. otrzymałaby zasiłek chorobowy w wysokości 5.804, 65zł brutto. Należy więc stwierdzić, że suma uiszczonych składek na ubezpieczenie chorobowe rażąco odbiega od sumy świadczeń jakie otrzymałaby J. M.. W istocie doszłoby do obciążenia innych ubezpieczonych kosztami świadczeń dla J. M. od ustalonej w taki sposób podstawy ich wymiaru.

Udostępniona przez płatnika składek P. P. (1) i ubezpieczoną J. M. dokumentacja osobowa dotycząca J. M. tj. umowa o pracę, zakres czynności pracownika orzeczenie lekarskie o zdolności do pracy, listy płac, listy obecności, czy też informacja o warunkach zatrudnienia nie są dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy, a jedynie potwierdzają fakt jej formalnego sporządzenia. Zdaniem ZUS zgromadzone dokumenty zostały sporządzone jedynie w celu uwiarygodnienia istnienia stosunku pracy.

Powyższe fakty wskazują, że umowa o pracę została zawarta wyłącznie w celu obejścia ustawy dla uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Obejście prawa polegało na tym, że rzeczywistym celem zawarcia umowy o pracę było stworzenie warunków dla uzyskania przez J. M. statusu pracowniczego, a w konsekwencji uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego (zasiłku chorobowego, a następnie zapewne zasiłku macierzyńskiego), tj. stworzenie tytułu ubezpieczenia społecznego – art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W związku z tym, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy P. P. (1) a J. M. jest nieważna, w konsekwencji nie rodzi obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym i nie daje podstaw do uzyskania z tego tytułu prawa do świadczeń, w tym przypadku zasiłku chorobowego.

J. M. złożyła odwołanie od powyższej decyzji, w którym wносиła o zmianę stanowiska w niej wyrażonego przez stwierdzenie, że jako pracownik u płatnika składek P. P. (2) P. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom począwszy od 1.10.2017 r.

Podkreślała, że stanowisko organu rentowego jest błędne i stanowi rezultat dowolnego rozpatrzenia przez ZUS materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania. Zarzuciła błędne przyjęcie, że stosunek prawny jaki nawiązał się pomiędzy nią a Spółką nie posiada kluczowej cechy dla stosunku pracy tj. podporządkowania. Podkreślała, że zawarta umowa czyniła zadość wszelkim wymaganiom przepisany prawem, pozostawała ważna a praca będąca przedmiotem umowy była faktycznie przez nią świadczona. Tym samym powinna ona podlegać ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wносиł o oddalenie odwołania. Podtrzymując twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji wskazywał, iż mając na uwadze okoliczności ustalone w sprawie nie sposób przyjąć, że wnioskodawczyni faktycznie świadczyła pracę będąc podporządkowaną pracodawcy.

W ocenie organu zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę nastąpiło w celu uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek P. P. (2) P.

jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 01.10.2017r. na stanowisku pracownika biurowego z wynagrodzeniem miesięcznym 3.000,00zł. W dniu 30.09.2017r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony od dnia 01.10.2017r. do 30.09.2018r. Wnioskodawczyni nie świadczyła pracy od 1.12.2017r. z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W umowie o pracę z dnia 30.09.2017r. zawartej z J. M. jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano 01.10.2017r.

W dniu 27.09.2017r. J. M. zostało wydane zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na stanowisku sprzedawcy za okres trzech lat na podstawie skierowania na badania lekarskie z 19.09.2017r. od pracodawcy (...) S.A. (...)-(...) W., ul.(...)

W okresie bezpośrednio poprzedzającym zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek P.-B. P. P. (1) J. M. nie posiadała żadnego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Od 29.11.2016r. do 31.08.2017r. była zgłoszona przez Powiatowy Urząd Pracy w D. wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. W spornym okresie zatrudnienia do obowiązków J. M. na stanowisku pracownika biurowego należało: sprawdzanie i odbieranie poczty w formie tradycyjnej i elektronicznej, obsługa urzędzeń znajdujących się w biurze takich jak komputer, telefon drukarka, działania związane z gromadzeniem i porządkowaniem dokumentów, nadzór nad dokumentami firmowymi oraz ich odpowiednie zabezpieczenie, przekazywanie dokumentów, stały kontakt z biurem rachunkowym, odbieranie połączeń telefonicznych. Z zakresu czynności pracownika wynika również, że J. M. była uprawniona do podpisywania dokumentacji (WZ i faktur).

Na listach płac wykazane zostało wynagrodzenie za 10/2017 (wynagrodzenie zasadnicze – 3.000,00zł), 11/2017 (wynagrodzenie zasadnicze – 3.000,00zł), 12/2017 (wynagrodzenie chorobowe – 2,674,99zł), 01/2018 (wynagrodzenie chorobowe – 2.674,99zł) i 2/2018 (wynagrodzenie chorobowe -172,58zł) potwierdzone podpisami J. M..

P. P. (1) prowadzi firmę od 2009r. Jest to firma budowlana, a obecnie jej działalność została rozszerzona o transport międzynarodowy. Firma mieści się we W.. P. P. (1) zatrudnia około 20 osób. Są to pracownicy budowlani, kierownicy budowy, kierowcy

(dowód: zeznania wnioskodawczyni J. M. k-25, zeznania P. P. (1) k-26, zeznania świadka M. K. k-27, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Jako wiarygodne uznał twierdzenia wnioskodawczyni J. M. korespondujące z jasnymi i logicznymi zeznaniami P. P. (1) – płatnika odnośnie okoliczności zawarcia przez strony umowy o pracę na stanowisku pracownika biurowego oraz podjęcia i wykonywania przez wnioskodawczynię pracy. Twierdzenia te korelują z zeznaniami świadka, a także dowodami z dokumentów. Sąd czyniąc ustalenia w sprawie oparł się bowiem również na zebranych dokumentach zalegających w aktach organu rentowego, które nie budziły wątpliwości co do swej treści i sporządzone zostały przez uprawnione organy w zakresie służących im kompetencji. Potwierdzają one że wnioskodawczyni podjęła pracę określoną w treści umowy o pracę i ją wykonywała.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej jednak kolejności podkreślić należy, że działanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w niniejszej sprawie nie znajduje akceptacji Sądu Orzekającego. Jak zostało ustalone i co stanowi ważki element stanu faktycznego, decyzją z 19.04.2018 r. ZUS stwierdził, że J. M. jako pracownik u płatnika składek P. P. (2) P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia 1.10.2017r.

W ocenie Sądu Okręgowego, takie postępowanie organu rentowego godzi w zasadę zaufania do organów publicznych i zasadę prawdy obiektywnej – podstawowe zasady postępowania administracyjnego obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym. Zgodnie bowiem z unormowaną w art. 7 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096) zasadą prawdy obiektywnej, organy administracji publicznej są zobowiązane do podjęcia wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy. Oznacza to, że organ prowadzący postępowanie administracyjne ma obowiązek zgromadzenia i rozpatrzenia materiału dowodowego tak, aby ustalić niewątpliwą stan faktyczny sprawy zgodny z rzeczywistością. Dochodzenie do ustalenia prawdy obiektywnej, to jest do określenia rzeczywistego stanu stosunków faktycznych,

powinno odbywać się według reguł postępowania dowodowego określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego. Ponadto zgodnie z treścią art. 77 § 1 kpa organ administracji publicznej jest zobowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzeć cały materiał dowodowy. Ta regulacja prawna oznacza, że obowiązkiem organu administracji publicznej, wynikającym z zawartej w art. 7 kpa zasady prawdy obiektywnej, jest dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy. Organ administracji jest zobowiązany do podejmowania wszelkich kroków zmierzających do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i powinien prowadzić postępowanie w sposób budzący zaufanie obywateli do władz publicznych. Obowiązek ten jest realizowany dzięki nakazowi zebrania i wyczerpującego rozpatrzenia przez organ administracji całego materiału dowodowego. Materiał dowodowy zebrany w sprawie powinien być kompletny, tj. dotyczący wszystkich okoliczności faktycznych, które mają znaczenie w sprawie.

Stwierdzić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dowiódł w przedmiotowym postępowaniu pozorności umowy o pracę łączącej J. M. z P. P. (2) P. – umowa zawarta dla pozoru jest nieważna, i tym samym brak jest podstaw do ustalenia obowiązku ubezpieczenia. ZUS zarówno w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji jak i odpowiedzi na złożone odwołanie stwierdza, iż umowa ta miała pozorny charakter a jej celem nie było świadczenie pracy lecz doprowadzenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zauważyć w tym miejscu potrzeba, że zgodnie z treścią art. 83 kc czynność prawna pozorna to czynność, w której muszą wystąpić łącznie trzy elementy: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru. Złożenie oświadczenia woli dla pozoru oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2001 r., II UKN 258/00, OSNAPiUS 2002 nr 21, poz. 527).

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r. (tj. Dz. U z 2017 r. poz. 1778) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają - z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9 - osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Z kolei po myśli art. 8 ust. 1 ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Tak więc w świetle tych przepisów ustawodawca wiąże powstanie obowiązku ubezpieczenia społecznego nie z samym faktem zawarcia umowy o pracę, ale z rezultatem tej czynności, to jest powstaniem między stronami stosunku pracy. Samo zawarcie umowy o pracę, w wyniku, której pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, nie jest wystarczające do stwierdzenia, czy rzeczywiście doszło do nawiązania stosunku zatrudnienia pracowniczego i czy było ono wykonywane. Podkreślił to w szczególności Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.02.2010 r. (sygn. akt: II UK 204/09, lex nr 590241), w którym stwierdził, że o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 kp. W tym też zakresie na ubezpieczonym spoczywa ciężar dowodzenia okoliczności uzasadniających jego prawo.

Z kolei po myśli art. 22 kp przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem, w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Rzeczywisty charakter pracowniczego zatrudnienia wymaga nie tylko stwierdzenia braku formalnych zakazów do zatrudnienia w ramach stosunku pracy, ale rygorystycznych ustaleń i przekonującej oceny, że zostały spełnione formalne i realne warunki do podjęcia zatrudnienia, a następnie czy miało miejsce rzeczywiste wykonywanie przez osobę zainteresowaną obowiązków o cechach kreujących zobowiązanie pracownicze.

Zgodnie z ukształtowanym i utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przyjmuje się, że elementami, bez istnienia których stosunek prawny nie może być uznany za stosunek pracy są:

1) osobiste wykonywanie przez osobę zatrudnioną pracy zarobkowej (za wynagrodzeniem),

2) "na ryzyko" socjalne, produkcyjne i gospodarcze (ekonomiczne) podmiotu zatrudniającego,

3) w warunkach podporządkowania kierownictwu tego podmiotu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 6 października 2004 r., I PK 488/03, OSNP 2005 Nr 10, poz. 135 oraz z dnia 20 marca 2008 r., II UK 155/07, lex nr 4659988).

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego, przyjęć należy, że w rezultacie zawartej 30.09.2017 r. umowy o pracę powstał stosunek prawny odpowiadający wskazanym kryteriom.

Reasumując należy też przyjąć, że skoro stosunek prawny łączący strony był stosunkiem pracy, to zatrudnienie J. M. było tytułem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego.

Skutkiem uprzedniego zaskarżoną w sprawie decyzję Sąd Okręgowy zmienił w myśl art. 477¹⁴§2 kpc tak, by odpowiadała prawu i rzeczywistości stanowi stwierdzając, J. M. podlega jako pracownik u płatnika składek P. P. (2) P. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w tym emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowego poczynając od 1 października 2017r.